

24 OCAK 2022

YIL 3 SAYI 12

SYNERGY

BİLKENT ENERJİ POLİTİKALARI ARAŞTIRMA MERKEZİ BÜLTENİ

Enerji Politikalarında İnovasyonu Düşünmek

04 06 10

2022 ENERJİ İÇİN
KARMAŞIK BİR YIL
OLACAK

YATIRIM ORTAMININ
GÜÇLENDİRİLMESİNE
HUKUKİ BİR YAKLAŞIM

SOSYAL MEDYA
VE
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

Bu sayımızda...

04 2022 Enerji İçin Karmaşık Bir Yıl Olacak

Kuşların bile bir ara bir yere konması gerekir. Bu nedenle enerji fiyatlarının sonsuza kadar yükselmesini bekleyemeyiz. Ama hangi enerji fiyatları ve ne zaman? Bunlar, hakkında hiçbir fikrimizin olmadığı temel sorular...

06 Yatırım Ortamının Güçlendirilmesine Hukuki Bir Yaklaşım

Genel bir bakış açısıyla, enerji yatırımları doğası gereği büyük kaynak tahsisleri gerektirir ve uzun vadeli hedefler öngörür. Enerji sektörünün ülkelerin orta ve uzun vadeli hedeflerinde stratejik bir role sahip olduğu yadsınamaz...

08 Enerji Politikalarında İnovasyonu Düşünmek

İklim değişikliği ve fosil yakıtlara olan bağımlılığını azaltmak için Avrupa ülkeleri son yıllarda yenilenebilir enerjiye büyük yatırımlar yaptı. Ancak gerçekler planlanandan farklı şekilde gelişince durum hızla büyük bir enerji krizine dönüştü...

10 Sosyal Medya ve Sürdürülebilirlik

Sosyal medya günümüzün en etkin iletişim araçlarından biridir. Gerek insanların kullanım sıklığı ve kolaylığı gerekse bilgiyi yayma hızı olarak geleneksel medya araçlarından (gazete, dergi gibi) farklı bir konuma sahiptir...

BRENT PETROL

87.52 \$/VARİL

BENZİN

14.12 ₺/LT

USD/TRY

13.40

DİZEL

14.37 ₺/LT

EUR/TRY

15.18

FUEL OIL

10.72

EDİTÖR:

GÖKBERK BİLGİN

İLETİŞİM: gokberk.bilgin@bilkent.edu.tr

HAKKIMIZDA

**Enerji
Politikaları
Araştırma
Merkezi**

Synergy, gönüllü yazarlar tarafından bilkenteprc.com'da yayınlanan haftalık çevrim içi bir bültendir. Okuyucularımızdan gelen geri bildirimleri memnuniyetle karşılıyoruz. Lütfen görüşlerinizi eeeps@bilkent.edu.tr adresine gönderiniz. Yayın Kurulu bildirimleri gözden geçirecek ve yer izin verdiği ölçüde paylaşacaktır. Bu bültenin içeriğinde yayınlanan yazılar tamamen yazarın sorumluluğundadır. Bilkent Enerji Politikaları Araştırma Merkezi'nin veya üyelerinden herhangi birinin görüşlerini yansıtmayabilir.

2022 Enerji İçin

Karmaşık Bir Yıl Olacak

Bariş Sanlı

Kuşların bile bir ara bir yere konması gerekir. Bu nedenle enerji fiyatlarının sonsuza kadar yükselmesini bekleyemeyiz. Ama hangi enerji fiyatları ve ne zaman? Bunlar, hakkında hiçbir fikrimizin olmadığı temel sorular. Avrasya jeopolitik riskleri hala yüksek fakat sanki Covid normalleşiyor. Pandeminin sonu gelmese de ama grip gibi normalleşme görebiliriz.

Jeopolitik risklerden başlarsak, Rusya Merkez Bankası rezervleri tarihinin en yüksek seviyesinde. Tarih tekrardan ibaret kabul edersek, Rusya'nın jeopolitik hamleleri Merkez Bankası rezervlerinin zirve yapmasıyla örtüşüyor. Avrupa gaz akışları ve stok seviyeleri de en düşük seviyelere yakın durumda. Rakamlar, uzun süreli bir jeopolitik kargaşaya hazırlık olduğunu hissettiriyor.

Covid yeni bir grip türü olacak mı? Bu yıl bazı cevaplarını bulacağımız soru bu. İlginçtir ki sıfır Covidli politikalardan sokağa çıkma yasağına kadar tüm katı önlemleri denedikten sonra bu hale geldik. Pfizer, bunun her yıl tekrarlayan grip gibi olacağını iddia ediyor. Bazıları ise salgının 6 ayda bir tekrarlayacağını iddia ediyor. Bu senaryoda, jet yakıtı talebi zorlaşabilir. Yani kısaca seyahatlerde kapıların açılması ve geçişlerin zorlaştırılması politikaları bir süre daha devam edebilir.

Ancak şunu anlamalıyız ki, eğer varsa, yeni bir istikrar (iyi veya kötü) için geçiş dönemindeyiz. Covid sonrası dünyada kararlılık henüz oluşmadı. Dolayısıyla hem ekonomi hem de enerji farklı zaman ve coğrafyalar için farklı hızlara sahiptir. Örneğin, Çin'de Yeni Yıl 1 Şubat'ta, arkasından Pekin Olimpiyatları olacak. Kömür yakımı büyük olasılıkla o dönem için kısıtlanacak ve gaz talebi artabilir. Yeni yıldan önce petrol artacak ve yeni yıl boyunca azaltılmış bir talep olacak. Kış Olimpiyatları'ndan sonra Çin'in fosil yakıt tüketimini artırmasını bekliyoruz.

COP27 Mısır'da olacak. COP'lara göre bir küresel haber takvimi var. Haziran ayından Kasım ayına kadar, dünya artan miktarda Afrika ve küresel ısınma haberleri görecektir. Bu yıl Afrika'ya daha fazla vurgu yapılacaktır. Ancak Afrika yüksek enerji fiyatları ile gerilirse, öncelikler çarpıtılabilir.

Ülkelerin çoğu enerji fiyatlarını sübvansane etmeye çalışıyor. Ancak daha büyük tehlike gübre ve gıda fiyatlarında yatmaktadır. Gıda fiyatlarının istikrar açısından önemli olduğunu unutmamalıyız. Enerji fiyatlarının buna ek bir rolü vardır. Yüksek fiyatlar eğilimlerini sürdürürse, düşük gelirli ülkeler hem gıda hem de enerji fiyatlarını sübvansane etmekte zorlanabilirler. Bu, orta ve düşük seviyeli petrol, gaz, mineral (bakır gibi) üretici ülkeler için büyük riskler yaratacaktır.

Dolayısıyla özellikle yazı doğru, fiyatlar düşmez ise, yeni arz sorunları görmek şaşırtıcı olmaz.

En büyük sorun, Covid şokunun yarattığı istikrarsızlıktır. Fiyatlar benzeri görülmemiş seviyelere düştü. Negatif petrol fiyatlarını hatırlayın. Tüketici en düşük enerji fiyatlarını gördü, ancak neredeyse bir yıl içinde fiyat yelpazesinin bir ucundan diğerine geçtik. Bu gerçekten kafa karıştırıcı zamanlar. Tüketici güçlü bir kazanım (endowment) etkisi yansıtır. Yani, indirimlerin pozitif moral üzerinde neredeyse sıfır etkisi vardır, ancak fiyat artışları son derece acı vericidir. Şimdi kişi başına düşen geliri 5000 \$ olan ve gıda-sanayi üretimi çok olmayan ülkeleri düşünün.

AB düzeyinde, enerji krizini ele almayan yeni reform paketleri kesinlikle gerginlik yaratacaktır. Fiyatlar çok yüksek olduğunda herkes eleştiriliyor. Suçlama oyunu her zaman en tepede biter. Bu yeni bölünmeler ve tepki verme dürtüsü yaratır. Enerji Birliği fikrinin ilk olarak bir FT makalesinde nasıl ve neden yayınlandığını hatırlamalıyız.

Zamansal analizde, gaz fiyatlarının yanı sıra standart bir petrol fiyatları eğilimi vardır. Petrol fiyatları Noel'den sonra artmaya başlar ve Mayıs ayına kadar yavaş yavaş artar. Ardından bir süre bocaladıktan sonra, petrol fiyatlarının olumsuzdan daha olumlu bir ruh hali içinde olduğu Temmuz-

Ekim dönemi başlıyor. Kasım ve Aralık ayları, doğal olarak azalan petrol talebine bağlı olarak petrol fiyatlarındaki düşüşler için en muhtemel aylardır.

Gaz durumunda, kış ve yaz. Soğuk veya sıcak havanın değişmesine bağlı olarak fiyatlar Ekim veya Nisan aylarında sürpriz yapabilir. Uzun dönemli yapısı da oldukça bilinir. Ancak Avrupa bahara çok düşük stok seviyeleriyle başlarsa bu dönem yapısı bozulacaktır. Tüm bunlara ek olarak, Tonga yanardağı patlaması önümüzdeki 2 ay içinde küresel sıcaklıkları düşürebilir. Bu, kısa vadeli talep ve fiyatlar için başka bir etki olacaktır.

Ama bu makalenin açılış cümlesine geri dönmeme izin verin. Kuşların bile bir ara bir yerlere konması, dinlenmesi gerekiyor, bu nedenle enerji fiyatları sonsuza dek yükselmez. Tüketici acıyı hissediyor. Sanayi üretimi yavaşlıyor. Bu nedenle, 2022'yi aşırı olaylarla kararsız bir yıl olarak adlandırabiliriz. Fiyatlar yakın zamanda istikrar bulamayacak. Ancak fosil yakıt yatırımları öyle karlar elde ediyor ki, dünya çok sayıda güneş enerjisi yatırımı görmesine rağmen başka bir fosil çağına çekilebilir. 2022 kafa karıştırıcı olacak.

Yatırım Ortamının Güçlendirilmesine Hukuki Bir Yaklaşım

Erkin Sancarbaba

Genel bir bakış açısıyla, enerji yatırımları doğası gereği büyük kaynak tahsisleri gerektirir ve uzun vadeli hedefler öngörür. Enerji sektörünün ülkelerin orta ve uzun vadeli hedeflerinde stratejik bir role sahip olduğu yadsınamaz. Diğer bir deyişle, enerji yatırımlarında ilerleme ve istikrar ülkelerin ulusal çıkarları ile doğrudan ilişkilidir. Türk Hükümeti de zaman içinde enerji sektörünün önemini anlamış ve sektörün gelişmesi için tüm imkanlarını seferber etmiştir. Öte yandan, aslında Türkiye'nin enerji yatırımlarını aksatma riski taşıyan bazı sorunlar da varlığını sürdürüyor. Buna bağlı olarak, devam eden projeleri ve planlanan yatırımları kesintiye uğratma potansiyeli olan tehditlerin ortadan kaldırılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ulusal bazda kaynak tahsis edilen ve stratejik öneme sahip enerji yatırımlarında istikrarın sağlanabilmesi için konunun ayrıntılı olarak ele alınması gerekmektedir. Bundan sonra mevcut durum ve çözüm önerileri hukuki açıdan tartışılacaktır.

Türk Hükümeti'nin Türkiye enerji piyasasının serbestleştirilmesi ve özelleştirilmesi yönünde aldığı kararlardan sonra sektör gelişme ve genişleme sürecine girmiştir. Ancak bu süreçle birlikte yasal yapının revizyonu kaçınılmaz hale geldi. Dağınık ve uyumsuz mevzuat değişiklikleri, bazı durumlarda piyasa aktörlerini zor durumda bırakmaktadır. Plansız ve aceleci değişiklikler enerji sektöründe güvensizlik ve istikrarsızlığı tetikleme potansiyeline sahiptir. Yukarıda bahsedilen duruma açıklık getirmek için, Türkiye'de enerji piyasalarını genel olarak

düzenleyen dört ana tüzükteki toplam revizyon sayısının altı çizilmiştir.

- 2003 yılından bu yana 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu on altı kez revize edilmiştir.
- 2004 yılından bu yana 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu otuz üç kez revize edilmiştir.
- 2013 yılından bu yana 6446 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu yirmi yedi kez revize edilmiştir.
- 5346 sayılı Yenilenebilir Enerji Kaynaklarının Kullanımına Dair Kanun, 2007 yılından bu yana on beş kez revize edilmiştir.

Bu veriler doğrultusunda, yasal öngörülebilirliğin olmaması nedeniyle orta ve uzun vadeli yatırımların teşvik edilmesi zor görünmektedir. Anlık revizyonlardan olumsuz etkilenen devam eden yatırımların varlığı yatırım ortamı için bir nevi iştah kesici. Sonuç olarak, yasal öngörülebilirlik ve kesinliğin tesis edilmesi, öncü enerji yatırımlarının hızlandırıcısı olacaktır.

Hukuki öngörülebilirliği ve hukuki kesinliği tesis etmeyi amaçlayan hukuki yapının detaylandırılması, zaman geçtikçe daha fazla sorun haline gelmektedir. Bu iki terim doğrudan hukuk güvenliği ile ilgilidir. Bilindiği gibi yasal güvenlik mekanizmasına sahip olmayan ülkelerde başarılı yatırımların gerçekleştirilmesi mümkün değildir. Türkiye için hukuki güvenliğin sağlanması ülkenin geleceğini ve yatırım

ortamını ilgilendiren bir konudur. İlk aşamada, bu yazıda eleştirilen asıl noktanın hukuk güvenliğini tehdit eden düzensizlik düzenleme değişiklikleri olduğunu belirtmekte fayda var. Söz konusu revizyonların devam eden yatırım faaliyetleri üzerinde etkisi vardır. Aksi takdirde ihtiyatlı, yapıcı ve yatırımcı dostu düzenlemelere ilişkin güncellemeler tüm taraflarca desteklenmelidir. Piyasaların yatırım dostu revizyonlarla düzenlenmesi için yatırım başladıktan sonra oluşacak olumsuz kural değişikliklerinin yatırımı etkilememesi sağlanmalıdır. Ayrıca, bu değişikliklere uyum sağlayacak teknik altyapı veya yetkinliğin geliştirilmesine olanak sağlamak için yatırımcılara yeterli zaman ayrılmalıdır. Bu sayede sektör için ek maliyetler ve öngörülemeyen riskler ortadan kaldırılabilir.

Gelişmekte olan bir ülke olduğu için Türk hükümetinin enerji gibi ülke için hayati önem taşıyan alanlarda yasama sürecini yoğunlaştırması ve düzenlemeleri hızlandırması çok önemli. Bu alanlardaki çok yönlü kanun yapma çabaları Türk bürokrasisinin yeterliliğini ve Türk yasama organının iradesini açıkça göstermektedir. Ancak enerji piyasasında öngörülebilirliğin sağlanması açısından özeleştirme yapmak gerekiyor. Geleceğin kanunları, yönetmelikleri ve ikincil mevzuatı birbirini tamamlayıcı şekilde oluşturulmalıdır. Ayrıca her aşamada yapılan değişikliklerin etkilerinin doğru analiz edilmesi, öngörülebilirliğe katkı sağlaması açısından son derece önemlidir.

Bundan sonraki aşamada, enerji sektörü de dahil olmak üzere tüm stratejik yatırım alanlarında istikrarlı bir yol almak ve yatırımcıların çıkarlarını güvence altına almak için yeni bir bağımsız otoritenin kurulması faydalı olacaktır. Bu bağımsız otorite, bir denetleyici ve düzenleyici kurum özelliklerine sahip olmalıdır. Söz konusu otorite, hem kamu hem de özel sektör temsilcilerini kapsamlı bir şekilde içermelidir. Böylece hem kamunun hakları korunacak hem de sektör temsilcileri görüşlerini güvenle ifade edebilecektir. Son bir ayrıntı olarak, bu yetkinin parlamento tarafından çıkarılacak bir kanunla tesis edilmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak, enerji yatırımlarının istikrarlı bir şekilde devam etmesi, Türkiye'nin kalkınma hedeflerine ulaşması için önemli bir adımdır. Bu noktada politika yapıcıların kararlı duruşlarını sürdürmeleri oldukça önemlidir. Hukuki öngörülebilirlik ve hukuki belirlilik ilkelerine uyulmadan yapılan düzenlemeler ise Türkiye'yi hedeften saptırmaktadır. Bu açıdan bakıldığında, bu maddede bahsedilen reformların hayata geçirilmesi, enerji yatırımlarının devamlılığı ve sektörün geleceği için hayati önem taşımaktadır.

Enerji Politikalarında İnovasyonu Düşünmek

Gökberk Bilgin

İklim değişikliği ve fosil yakıtlara olan bağımlılığını azaltmak için Avrupa ülkeleri son yıllarda yenilenebilir enerjiye büyük yatırımlar yaptı. Ancak gerçekler planlanandan farklı şekilde gelişince durum hızla büyük bir enerji krizine dönüştü. İklim kriziyle başa çıkma yolunda uygulanan politikaların başarısızlığı, karar alıcıların zorlukların üstesinden gelmek için farklı bir düşünme biçimine sahip olmaları gerektiğini gösterdi.

Modern ekonomilerde inovasyon, büyüme ve gelişmenin en önemli faktörlerinden biri haline gelmiştir. Ancak inovasyon tek bir şekilde yapılmaz. İnovasyonun kendisini gerçekleştirmenin de birkaç yolu vardır ve bu yolların her biri farklı bir sonuç sağlar. Bazı durumlarda, yeniliği ele alma şekli, istenen etkinin gerçekleşmesini engelleyebilir.

Geçtiğimiz günlerde okuduğum “The Sustainable Development Goals in Higher Education: A Transformative Agenda” adlı kitapta inovasyona nasıl odaklanmamız gerektiğine dair güzel bir tartışma vardı. Sürdürülebilir kalkınmayı tartışırken veya iklim değişikliğiyle mücadele ederken, ilk etapta sorunu yaratan aynı çerçevede içinde çözümler bulmaya çalışıyorsanız, tasarlanan çözüm

dönüştürücü olamaz. Donald Schön bu durumu, 'zaten daha iyi yaptığımız şeyi nasıl yapacağımızı öğrenmeyi' amaçlayan 'ilk döngü öğrenme' olarak açıklar. Bu tür bir öğrenme, teknolojiyi mevcut normlar ve uygulamalar içinde yenilemeye odaklanır. Örneğin enerji sektöründe, karbon emisyonlarının çoğundan fosil yakıtların sorumlu olduğunu ve nükleer enerji santrallerinin çok riskli yatırımlar olduğunu biliyoruz çünkü bir kaza meydana gelirse, çevre üzerinde onlarca yıl sürecek büyük bir etki yaratabilir. Bu nedenle yenilenebilir enerji kaynaklarına odaklanmak ve karbon yakıtlardan uzaklaşmak dezavantajlarına rağmen en iyi seçenek gibi görünebilir. Politikayı bu çerçevede tasarlamak başarıya götürebilir, ancak aynı zamanda çözümde rol oynayabilecek birçok kaynağın atılması anlamına da gelir. Aciliyet ve kriz zamanında bu en rasyonel seçim olmayabilir.

Çift döngülü öğrenme tipi inovasyon ise mevcut bilgiyi sorgular ve sistemin aksaklıklarını ortadan kaldırmak için yeni yollar arar. Nükleer enerji santralleri riskli mi, o zaman onları nasıl daha güvenli hale getirebiliriz ya da fosil yakıtların neden olduğu karbon emisyonlarımızı azaltmanın başka bir yolu var mı gibi alternatif sorular sorar. Dolayısıyla, kutunun dışında düşünerek, çift döngülü öğrenme,

alternatif çözümler geliştirmemizi ve mevcut teknolojilere olan bağımlılığımızı azaltmamızı sağlar.

Bu açıdan bakıldığında, AB'nin nükleer santralleri sürdürülebilir, yeşil bir enerji kaynağı olarak etiketlemeye ilişkin taslak planı, iklim değişikliğiyle mücadele konusunda isabetli bir girişimdir. Nükleer enerjideki son gelişmeler oldukça umut vericidir ve güvenlik sorunları, reaktörleri kontrol etmenin daha iyi yollarını bularak çözülmektedir. Ayrıca, nükleer enerji atıklarının yeniden kullanılmasına yönelik yatırımlar da hızla gelişmektedir. Dolayısıyla bu alanda artık öyle kolayca göz ardı edemeyeceğimiz gelecek vaat eden bir teknolojiye sahip olduğumuzu söyleyebiliriz.

Almanya için devam eden bir süreç olan yaşam döngüsünü tamamlamış nükleer santrallerin kapatılması son derece mantıklıdır. Ancak bu, ülkelerin güvenlik ve nükleer atık sorunlarına çözümler sunan daha iyi teknolojilere sahip nükleer santraller kurmasını engellememelidir. Odak noktası, nükleer enerjinin kendisinden değil, eski nükleer enerji santrallerinden kurtulmak olmalıdır. Bu alanda, diğer sektörleri de teknolojik gelişmelerini hızlandırmaya teşvik edebilecek büyük miktarda gelişme var. Rekabetin doğası

gereği güneş ve rüzgar enerjisi şirketleri, pazar paylarını alabilecek güçlü bir rakip olduğunda teknolojilerini daha hızlı geliştirirler. Bu yarışma ile ekosisteme dost yeni ürünler ve diğer alternatif enerji tesisleri geliştirebilir ve gezegenimiz üzerindeki olumsuz etkimizi azaltabiliriz. Bizi iklim değişikliği konusunda şimdi harekete geçmekten alıkoyan şey, yüzleşmekten korktuğumuz mali yüklerdir. Ancak bu durumu bir yatırım fırsatına çevirebilirsek daha fazla insan buna katılmaktan mutluluk duyacaktır. Tesla, otomotiv endüstrisinin normlarının birkaç yıl içinde nasıl değiştirilebileceğini gösterdi ve enerji sektöründen de benzer bir sonuç beklemek şaşırtıcı olmaz

Genel olarak, iklim değişikliğinin riskleri ve buna karşı acilen harekete geçme konusunda ciddiyssek, bu durumda yenilenebilir enerji kaynaklarını diğer seçeneklere tercih etme ve herhangi bir kaynağı tamamen atma lüksümüz yok. Kömürden petrole enerji geçişinin hızı on yıllar aldı, ancak teknolojinin mevcut hızı ile kendimizi enerji sektörümüzdeki sürekli değişiklikleri kucaklamaya ve yeni enerji kaynaklarına adapte etmeye hazırlamalıyız.

Sosyal Medya ve Sürdürülebilirlik

Başak Bozoğlu

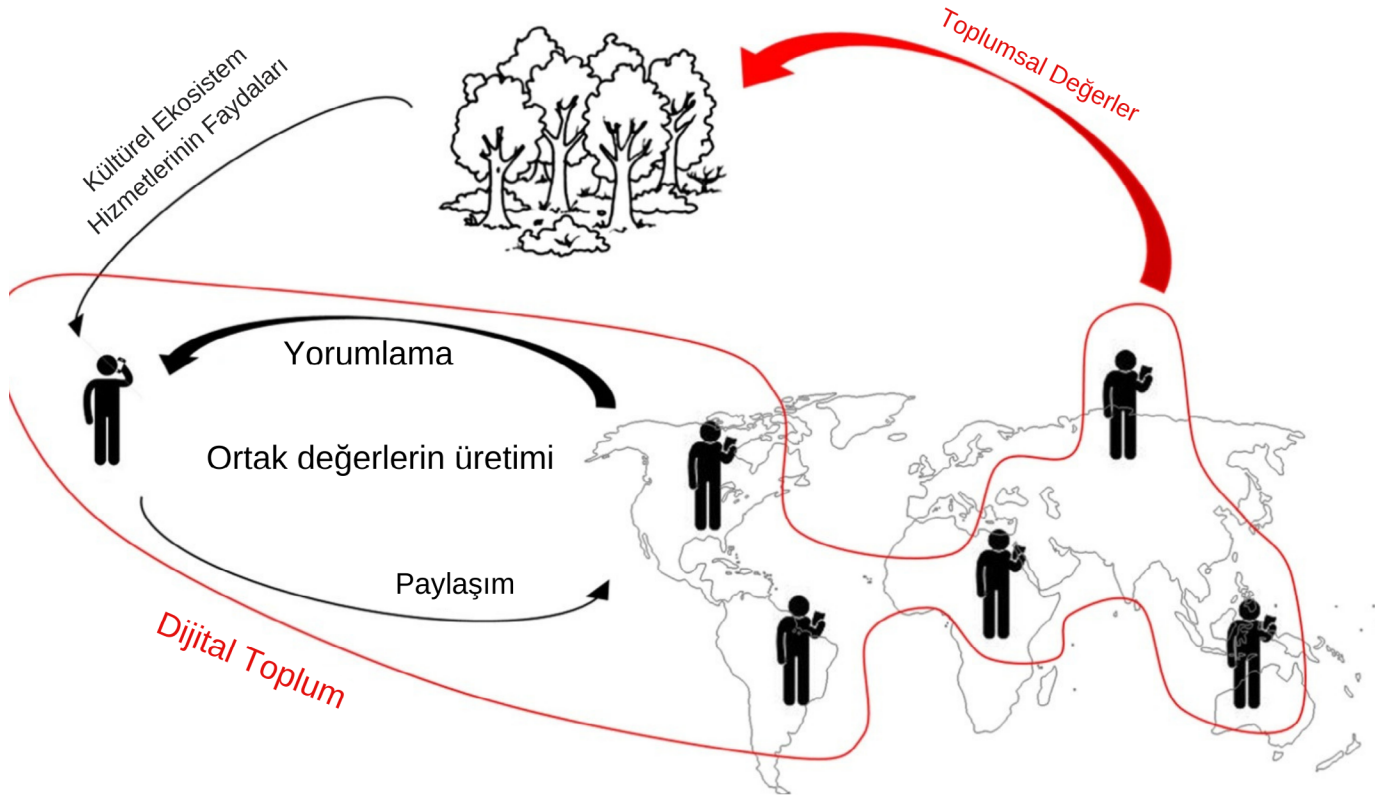
Sosyal medya günümüzün en etkin iletişim araçlarından biridir. Gerek insanların kullanım sıklığı ve kolaylığı gerekse bilgiyi yayma hızı olarak geleneksel medya araçlarından (gazete, dergi gibi) farklı bir konuma sahiptir. İyi ve kötü yanları durmaksızın tartışılan sosyal medya ile ilgili bir gerçek var ki o da herhangi bir konuyu dünya çapında konuşulabilir hale getirme hızının çok yüksek olmasıdır. Çevre, iklim krizi, enerji politikaları, ekosistem düzeni, hayvan türlerinin azalması gibi kritik ve dünyamız için önemli konuların insanlara ulaşmasında sosyal medyanın gücü yadsınamaz. Sürdürülebilirlik ise şu an sosyal medyanın gücüne ve etkisine ihtiyaç duymaktadır.

Peki sürdürülebilirlik için neden sosyal medya etkisine ihtiyacımız var? Öncelikle sosyal medya siyasi, ekonomik, toplumsal olaylarla ilgili bilgileri yayarak farkındalık arttırmada önemli bir role sahiptir. İnsanların okumak istemediği makaleleri, araştırmaları, görsel, yazılı yada sesli içeriklerle geniş kitlelere yaymak her zaman daha kolaydır. Okuma ve araştırma alışkanlıklarının kaybolduğu ama akıllı telefonlarına bağlılığının arttığı bu günlerde halkın büyük

kesiminin dikkatini çekme yollarından biri sosyal medyaya içerik üretmektir. Markalardan büyük firmalara, siyasi partilerden yardım kuruluşlarına hemen hemen her kurum ve birey sesini sosyal medya ile duyurmaya, takipçi sayısını arttırmaya çalışıyor. Farkındalık arttırırken var olan şey işe bireylerin alışkanlıklarını değiştirmede etkili olmasıdır.

Tüketici Alışkanlıkları

Son dönemlerde reklamlar, sosyal medyaya içerik üreten kişiler (influencer) aracılığıyla insanların çevrim içi alışveriş davranışlarını baştan aşağı değiştirdi. Bu durum sürdürülebilirlik için de aynı şekilde kullanılabilir ve farkındalığı arttıracak içerikler, videolar, röportajlar ile bireysel sürdürülebilirlik arttırılabilir. Aldığınız ürünlerden, kullandığınız arabaya; market alışverişlerinizden, kullandığınız poşete kadar insanların hayatındaki hemen hemen herşeyi sürdürülebilir hale getirmek mümkündür. Yeter ki bunun nasıl yapılacağı önerilerle gösterilsin ve sürdürülebilirlik moda haline getirilsin. Yapılan bir araştırmaya göre tüketicilerin alım niyetleri çoğunlukla sosyal medyada gördükleri konulara dayanmaktadır. Bu

Kaynak: Saeed, M.A., Farooq, A., Kersten, W. vd. (2019)

durum insanların sürdürülebilir ürünlere harcama yapma isteklerinin sosyal medyadan edindikleri bilgilere sahip olmalarıyla bağlantılıdır. Araştırma sosyal medyaya bağımlı tüketicilerin sürdürülebilir ürünler satın alma olasılıkları, sürdürülebilir bir dünya için çalışmaları, bu amaçla projeler üretmelerinin daha yüksek olduğunu gösteriyor. Forbes'un bir araştırmasına göre ise 2020 yılında daha fazla tüketici çevresel sürdürülebilirlik konusunda harekete geçmek için motive olmuş ve tüketicilerin yüzde 68'i markaları ve kurumları çevresel etkilerini azaltma konusunda zorluyor.

Görsel, tüketicilerin sosyal medya aracılığı ile sürdürülebilirlik için nasıl ilişkisel değer (relational value) yarattığını göstermektedir. Kullanıcılar bir sosyal medya platformu üzerinden multimedia içerikleri oluşturur. Bu içerikler maddi, sembolik, toplumsal, bir değer yaratır ve bu kültürel ekosistem hizmetleri (CED benefits) oluşturur ve bu durum dijital kolektif bir değerlendirme süreci başlatmış olur. Birey bazlı sosyal medya platformlarının verilerinden, çevresel bir değişime dönüşümdeki toplumsal değerler (communal values) sürdürülebilirlik için karşılıklı başlamış

olur. Böylece sürdürülebilirlik bireysel sosyal medya iletişimi, toplumsal yarar sağlamış oluyor.

Kurumsal Dönüşüm

Sosyal medya bir bütün olarak tüketiciler ile kurumları aynı anda sürdürülebilirlik için sorumlu kılıyor, buna kurumsal sürdürülebilirlik deniyor. Kurumsal sürdürülebilirlik herhangi bir şirketin çevresel ve sosyal refah üzerindeki etkilerini değerlendirme ve sorumluluk alma girişimleri anlamına geliyor. Kurumların yapmış olduğu sürdürülebilirlik eylemlerini ve projelerini sadece araştırma raporu olarak yayınlamanın yanı sıra sosyal medyada tanıtımlarını yaparak hem kurumsal kimliklerini güçlendiriyor, hemde tanınırlıklarını arttırıyor. Öte yandan kurumların ve markaların politikalarını değiştirerek çevreye ve doğaya saygılarının artması gerekmekte çünkü bireylerin tüketim alışkanlıkları değişse de toplumların etkilenebilmesi ve geniş ölçekli kitlelere ulaşabilmek için sürdürülebilir kurumların niteliklerinin ve sayısının artması gerekiyor. Hem iklim krizinin etkisini azaltmak hemde var olan atık problemlerinin önüne geçmenin yolu, büyük ölçekli kurumsal

politikaların değişerek çevresel sürdürülebilirliği sağlamayı başarmalarıdır. Ne kadar fazla kurum, marka, fabrika bu dönüşümün parçası olursa hem müşteri porfoyları bu değişimden etkilenecek hemde olumsuz çevresel etkileri bir o kadar azalacaktır.

İnsanların Dahil Olması

Sosyal medyanın geleneksel medya türlerinden (gazete, dergi, radyo vb.) en büyük farkı insanların olaylara ve durumlara direkt dahil olabilemesidir. Akıllı cihazlar ile birlikte yorum yapmak, bilgi paylaşmak, tanınır olmak çok daha kolay ve çok daha hızlı. Kişiler istediği zaman istediği şekilde ve üslupta düşüncelerini paylaşabiliyor ve diğer insanlarla etkileşim kurabiliyor. Bu durumun olumsuz tarafları olmakla birlikte olumlu pek çok tarafı var. Bunlardan ilki çevre aktivistlerinin daha göz önünde olması, eylemlerin, imza kampanyalarının, online bağışların hızının artmasıdır. Bağımsız aktivistler, çevre örgütleri, sürdürülebilir üretim yapan kişiler çok hızlı etki alanlarını genişletebiliyor. Time dergisinde yılın insanı seçilen Greta Thunberg, Ugandalı 'Rise Up Climate Movement' hareketinin kurucusu Vanessa Nakate, sıfır atık ve sürdürülebilir bir şekilde yaşamının sırlarını veren Isaias Hernandez sürdürülebilir bir dünya için ses getiren tanınmış aktivistlerden sadece birkaçıdır. Hükümetlerin politika değişimlerini beklerken bir yandan

bireysel bazda dikkat çekmek sosyal medya ile çok daha pratiktir. Genç aktivistler çoğu kişinin, özellikle genç jenerasyonun tüketim hızını azaltması, farkındalıklarının artması, çevresel sorunlara ve sürdürülebilirliğe dikkatini çekmek için çoğu politikacıdan çok daha başarılı. Bunun ana sebebi ise insanlarla direkt bağlantı kurabiliyo olmaları. Milyonlarca takipçisi olan bir aktivist canlı yayın sohbetleri, mesajlaşmaları, yorum yapmaları gibi özellikler ile direkt etkileşim kurabilir bu durum da insanların farkındalığının artması ve davranışsal değişimlerinin olmasında etkili oluyor.

Sosyal medya çoğu zaman hayatlarımıza giren bizi gerçek dünyadan ve sıkıntılardan uzaklaştırırken daha çok dert sahibi olmamızı sağlayan bir araç gibi gözüküyor. Belki de çoğu zaman gerçekten böyledir ama bir gerçek var ki izlemediğimiz bir belgeselin, kişinin, konunun popüler olmasını ve dikkatimi çekmesini en hızlı sağlayan araç sosyal medyadır. Sürdürülebilirliğin hepimizin, hayatlarımızın bir parçası olması için elimizdeki bu iletişim gücünü daha yararlı amaçlarla kullanmaya devam etmeliyiz.

Enerji
Politikaları
Araştırma
Merkezi

bilkenteprc.com